

Riktlinje Regionstyrelsens ledning, styrning och uppföljning

Lagrum och styrande förutsättningar

Kommunallag (2017:725)

Reglemente för regionstyrelsen

Reglemente för regionala utvecklingsnämnden

Reglemente för patientnämnden

Reglemente för hälso- och sjukvårdsnämnden

Reglemente för hjälpmedelsnämnden

Syfte

Riktlinjen anger hur regionstyrelsen fullgör sin ledningsfunktion, styrfunktion, uppföljningsfunktion samt uppsiktsplikt som den tilldelats genom kommunallagen och regionstyrelsens reglemente.

Omfattning

Regionstyrelsen och samtliga nämnder omfattas av riktlinjen. Med benämningen regionen avses organisationen Region Norrbotten.

Ansvarsfördelning

Regionstyrelsen

Regionstyrelsen har en särställning bland nämnderna genom att lagstiftningen förutsätter att styrelsen har en ledande och samordnande roll. Detta kommer till uttryck bland annat genom styrelsens speciella uppgifter i beredningsprocessen, inte minst när det gäller budgetbehandlingen. Styrelsen ska sörja för att organisationen är ändamålsenlig på ett övergripande plan. Styrelsen ska samordna nämndernas verksamhet och bevaka gränsdragning-frågor mellan nämnderna.

Enligt 6 kap. 1 § kommunallagen ska styrelsen leda och samordna förvaltningen av regionens angelägenheter och ha uppsikt över övriga nämnders verksamhet. Styrelsen ska också ha uppsikt över regional verksamhet som bedrivs i hel- och delägda bolag, stiftelser och föreningar, samt sådana kommunalförbund som regionen är medlem i.

Styrelsen ska följa de frågor som kan inverka på regionens utveckling och ekonomiska ställning och göra de framställningar som behövs hos fullmäktige, andra nämnder och andra myndigheter. Kommunallagen ger dock inte styrelsen några långtgående maktmedel. Uppsikten begränsas till en rätt att göra påpekanden, lämna råd och anvisningar samt, om det är nödvändigt, se till att fullmäktige i sin egenskap av högsta beslutande organ ingriper.

Styrelsen har en skyldighet att utöva löpande tillsyn och styrelsen måste utöva sin kontrollfunktion i någon omfattning även om man inte fått någon konkret anledning till granskning.

Avseende den interna kontrollen har styrelsen ett ansvar för att det finns en regiongemensam struktur, system och processer för arbetet.

Styrelsen får från övriga nämnder, beredningar och anställda i regionen begära in de yttranden och upplysningar som behövs för att styrelsen ska kunna fullgöra sina uppgifter. För att begära in yttranden och upplysningar från bolagen krävs att rätten finns inskriven i ägardirektiven.

Styrelsen bestämmer formerna för hur tillsynen ska gå till.

Nämnderna

Regionstyrelsens reglemente 1 § 1 och 5 st.

1 st. Styrelsen är Region Norrbottens ledande politiska förvaltningsorgan. Den har ett övergripande ansvar för regionens verksamheter, utveckling och ekonomiska ställning.

5 st. Styrelsen ska leda och samordna förvaltningen av regionens angelägenheter och ha uppsikt över övriga nämnders och eventuella gemensamma nämnders verksamhet.

Nämnderna ansvarar enligt 6 kap. 6 § kommunallagen för att, var och en inom sitt ansvarsområde, se till att verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som fullmäktige har bestämt samt de föreskrifter som gäller för verksamheten.

Nämnderna ska se till att den interna kontrollen är tillräcklig samt att verksamheten bedrivs på ett i övrigt tillfredsställande sätt.

Även styrelsen är i kommunallagens mening en nämnd och omfattas således av ovanstående för den verksamhet den har tilldelats av regionfullmäktige.

Formerna för tillsynen

Ledningsfunktion

Styrelsen har ett helhetsansvar för regionens verksamheter, utveckling och ekonomiska ställning. Detta innebär inte att styrelsen har det primära verksamhetsansvaret överallt, utan att styrelsen mer har en sammanhållande roll. Detta kommer till uttryck i begreppet ”helhetsansvar”. Det åligger styrelsen att ta hand om den ekonomiska förvaltningen och detta begrepp omfattar både medelsförvaltning och egendomsförvaltning. Regionen ska förvalta sina medel på ett sådant sätt att krav på god avkastning och betryggande säkerhet kan tillgodoses. Beträffande upplåning av medel ligger den principiella beslutanderätten på fullmäktige. Placering av medel är

däremot en förvaltningsuppgift där beslutanderätten automatiskt tillkommer styrelsen.

Styrelsen ansvarar för att leda arbetet med att ta fram förslag till regionfullmäktiges strategiska plan. Den strategiska planen med budget ska antas av regionfullmäktige i juni. Utifrån den beslutade strategiska planen ansvarar styrelsen samt respektive nämnd för att ta fram sina egna planer och besluta om vidarefördelning tilldelad budgetram.

Inför framtagandet av den strategiska planen ska styrelsen samråda med nämndernas presidium för att identifiera nämndernas utmaningar, prioriteringar och budgetförslag för kommande treårsperiod.

Styrelsen ansvarar för att ta fram en årsplanering samt att bistå nämnderna i deras arbete genom att ta fram en regionövergripande planerings- och uppföljningsprocess med enhetliga mallar för planer och uppföljningar. Detta för att underlätta nämndernas målarbete och uppföljningar samt för en ökad läsförståelse för såväl interna och externa intressenter.

Styrfunktion

Regionstyrelsens reglemente 1 § 4 st.

Styrelsen ska leda regionens verksamhet genom att utöva en samordnad styrning och leda det arbetet med att ta fram styrdokument för regionen.

Mot bakgrund av styrelsens viktiga roll när det gäller styrningen, är det naturligt att det i första hand ankommer på styrelsen att ta fram styrdokument som kan antas av fullmäktige. Styrelsen ansvarar för att identifiera och utarbeta förslag till regionövergripande styrdokument som regionfullmäktige därefter beslutar om. Vid behov kan styrelsen också behöva göra framställningar om ändringar i reglementen. Vid behov ska samråd ske med berörda nämnder.

Styrelsen och övriga nämnder beslutar själva om verksamhetsspecifika styrdokument som endast berör det egna ansvarsområdet.

Uppföljningsfunktion

Regionstyrelsens reglemente 1 § 6 st.

Styrelsen ska följa de frågor som kan inverka på regionens utveckling och ekonomiska ställning, arbeta med jämställdhet och mångfald ur ett regionalt perspektiv och fortlöpande i samråd med nämnderna följa upp de fastställda målen och återrapporera till fullmäktige.

Styrelsen och nämnderna ansvarar för att löpande följa upp sin ekonomi, verksamhet och de fastställda målen för året. Styrelsen följer upp

nämndernas ekonomi, verksamhet och målpuppfyllnad genom att ta del av protokoll och rapporter.

Styrelsen ska minst två gånger per år rapportera till fullmäktige hur samtliga regionens verksamheter utvecklas mot bakgrund av fastlagda mål och hur den ekonomiska ställningen är under budgetåret.

Styrelsen ska varje år inför fullmäktiges ordinarie sammanträden i april och oktober lämna en redovisning över de motioner som kommit in till fullmäktige till och med året innan och som inte slutligt handlagts av fullmäktige. En motion bör beredas så, att fullmäktige kan fatta beslut inom ett år från det att motionen väcktes. Genom denna reglering säkerställer fullmäktige att man regelbundet får information om ej färdigbehandlade motioner, så att man kan ta ställning till den fortsatta hanteringen.

Intern kontroll

Regionstyrelsens reglemente 3 § 12 p

Styrelsen ska ansvara för att se till att det finns en god intern kontroll. I ansvaret ligger att utforma regionövergripande regler och se till att gemensam planering sker. Styrelsen ansvarar för utvecklingen av regionens samlade system för intern kontroll, och i de fall förbättringar behövs, besluta om sådana. Styrelsen ska även informera sig om hur den interna kontrollen fungerar i divisionerna.

Styrelsen ansvarar för att det finns gemensam struktur, system och processer för arbetet med den interna kontrollen. Styrelsen och nämnderna ansvarar dock var för sig för att det finns en tillräcklig intern kontroll i sin verksamhet.

Nämnderna är skyldiga att årligen rapportera till styrelsen de fel och brister som framkommit i samband med uppföljning av nämndens internkontrollplan samt att rapportera om de åtgärder som vidtagits. Styrelsen ansvarar för att bistå nämnderna i deras arbete genom att ta fram en regionövergripande process med enhetliga mallar för planer och uppföljningar.

Styrelsen är skyldig att med utgångspunkt i den egna och nämndernas uppföljningar utvärdera regionens samlade system för intern kontroll och i de fall förbättringar behövs besluta om sådana.

Uppsiktsplikt

Uppsiktsplikten är ett ansvar som vilar på hela styrelsen. Vid uppsiktsaktiviteter där inte hela styrelsen deltar ska rapportering av väsentlig information ske till hela styrelsen skriftligen. Uppsikten pågår löpande under hela året och omfattar verksamhet och ekonomi.

För att fullgöra sin uppgift får styrelsen från övriga nämnder och anställda begära in yttranden och upplysningar.

Utifrån sin roll kan styrelsen göra påpekanden och lämna råd/anvisningar till nämnder. Om det är nödvändigt med andra åtgärder får styrelsen föreslå att fullmäktige ska agera.

Nedanstående dokument redovisas löpande till regionstyrelsen som anmälningsärenden. Vid behov ges också särskild information vid regionstyrelsens temasammanträden.

Uppsiktsplikt över nämnderna

Regionstyrelsens reglemente 3 § 4 p

Styrelsen ska utöva uppsikt över övriga nämnders och gemensamma nämnders beslut.

Regionstyrelsens uppsikt över övriga nämnders verksamhet utövas i första hand genom att ta del av:

- Protokoll från nämndernas sammanträden
- Nämndernas verksamhetsplaner
- Nämndernas delårs- och årsrapporter
- Revisorernas årliga granskningsrapport för nämndernas verksamhet
- Revisionens fördjupade granskningar inom nämndernas ansvarsområden
- Nämndernas årliga uppföljning av den interna kontrollen
- Information om väsentliga händelser som ges av regiondirektören i dennes rapport till styrelsen

Uppsikt över verksamhet som utförs av privata utförare följs upp i delårs- och årsrapporter.

Styrelsen kan lämna råd, anvisningar och förslag till åtgärder som den anser bör vidtas. Om dessa inte följs och behov av bindande direktiv föreligger, kan styrelsen initiera ett ärende i fullmäktige, som då kan ge nämnden ett direktiv.

Uppsiktsplikt över bolag, stiftelser och föreningar

Regionstyrelsens reglemente 1 § 5 st.

Styrelsen ska ha uppsikt över verksamhet som bedrivs i helt eller delvis regionägda företag, stiftelser och kommunalförbund.

Regionstyrelsens reglemente 4 § 1 p

Styrelsen ska ha fortlöpande uppsikt över verksamheten i de företag och stiftelser som regionen helt eller delvis äger eller annars har intresse i, främst vad gäller ändamål, ekonomi och efterlevnad av uppställda direktiv, men också i avseende på övriga förhållanden av betydelse för regionen.

Det är styrelsen som enligt kommunallagen har den formella uppsiktsplikten över bolagen. Styrelsens uppsikt över bolagen utövas i första hand genom att ta del av:

- Protokoll från bolagens bolagsstämmor och ägarsamråd
- Bolagens verksamhetsplaner och budget
- Bolagens delårs- och årsredovisningar
- Revisorernas årliga granskningsrapport
- Regionala utvecklingsnämndens granskningar
- Årlig redovisning av verksamheten i förhållande till fastställt ändamål för verksamheten

Styrelsens uppsikt över *föreningar och stiftelser* ska utövas i första hand genom att ta del av:

- Styrelseprotokoll
- Budget och verksamhetsplan
- Delårsrapport samt årsredovisning
- Revisorernas granskningsrapport (i förekommande fall)
- Årlig redovisning av verksamheten i förhållande till fastställt ändamål för verksamheten

Årligt beslut om bolagens verksamhet

Styrelsen ska årligen, senast den 30 juni, i beslut pröva om den verksamhet som bedrivs i de aktiebolag som regionen helt eller delvis äger under föregående kalenderår har varit förenlig med de fastställda kommunala ändamålen och utförts inom ramen för de kommunala befogenheterna. Beslutet ska delges fullmäktige snarast. Finner styrelsen att brister förelegat, ska den samtidigt lämna förslag till fullmäktige om nödvändiga åtgärder.

Styrelsen är skyldig att ta nödvändiga initiativ för att rätta till missförhållanden, även om det krävs fullmäktigebeslut för att åstadkomma detta. Med nödvändiga åtgärder avses främst att lämna förslag om

ändamålsenliga åtgärder till fullmäktige, men åtgärderna kan även avse exempelvis säkerställande av att fullmäktiges beslut verkställs.

Uppsiktsplikt över kommunalförbunden

Styrelsens uppsikt över kommunalförbund och samordningsförbund utövas i första hand genom att ta del av:

- Förbundens verksamhetsplaner och budget
- Förbundens årsredovisningar
- Revisorernas årliga granskningsrapport
- Regionala utvecklingsnämndens granskningar av Regionala kollektivtrafikmyndighetens och Konstmuseum i Norrs verksamhet

Regionala utvecklingsnämndens uppsikt

Den regionala utvecklingsnämnden har en kompletterande och beredande uppsikt över kommunalförbunden Regionala kollektivtrafikmyndigheten och Konstmuseum i Norr som inte ersätter den formella uppsiktsplikt som tillkommer regionstyrelsen.

Hälso- och sjukvårdsnämndens uppsikt

Hälso- och sjukvårdsnämnden har en kompletterande uppsikt över Samordningsförbundet Södra Norrbotten som inte ersätter den formella uppsiktsplikt som tillkommer regionstyrelsen.

Jävsfrågor

Enligt 6 kap. 28 § KL är en förtroendevald är jävig, om

1. han eller hon eller någon närstående är part i ärendet eller annars kan antas bli påverkad av beslutet i en inte oväsentlig utsträckning,
2. han eller hon eller någon närstående är eller har varit ställföreträdare eller ombud för en part i ärendet eller för någon annan som kan antas bli påverkad av beslutet i en inte oväsentlig utsträckning,
3. ärendet rör tillsyn över sådan kommunal verksamhet som han eller hon själv är knuten till, eller
4. det finns någon annan särskild omständighet som gör att hans eller hennes opartiskhet i ärendet kan ifrågasättas.

Av 6 kap. 31 § första stycket KL följer att om ett ärende hos en nämnd berör ett aktiebolag där regionen äger minst hälften av aktierna eller en stiftelse där regionen utser minst hälften av styrelseledamöterna, ska den som handlägger ärendet inte anses jävig enligt 28 § 2 eller 4 enbart på grund av att han eller hon är ställföreträdare för bolaget eller stiftelsen eller på något annat sätt är knuten dit. Detta gäller inte när en nämnd handlägger ärenden som avser myndighetsutövning mot enskilda.

Observera att undantaget från jävsreglerna enbart gäller i aktiebolag där regionen äger minst hälften av aktierna och i stiftelser där regionen utser minst hälften av styrelseledamöterna. Om regionen äger mindre än hälften av

aktierna eller utser mindre än hälften av styrelseledamöterna i en stiftelse ska ledamoten anmäla jäv.